

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8433,Prezentacja-wystawy-Bogu-i-Polsce-Harcerstwo-niepokorne-i-niezal-ezne-w-Polsce-Lu.html>
23.03.2026, 18:42

Prezentacja wystawy „Bogu i Polsce. Harcerstwo niepokorne i niezależne w „Polsce Ludowej” (1945-1990)” – Lublin, 30 marca – 6 kwietnia 2012

30.03.2012

Od 30 marca do 6 kwietnia 2012 r. na pl. Litewskim w Lublinie jest prezentowana wystawa „Bogu i Polsce. Harcerstwo niepokorne i niezależne w „Polsce Ludowej” (1945-1990)”, przygotowana przez lubelski oddział IPN (delegatura w Radomiu).

Wystawa jest poświęcona dziejom harcerstwa w PRL, tj. od 1945 do 1990 roku. Jej celem jest przedstawienie losów polskiego harcerstwa w okresie po II wojnie światowej w państwie komunistycznym. Szczególny nacisk został położony na lata 1980-1989, kiedy niezależne od władz komunistycznych środowiska harcerskie odrodziły się, wysuwając postulat odnowy Związku Harcerstwa Polskiego w oparciu o tradycyjne harcerskie ideały. Pierwsza część wystawy, zatytułowana „Harcerstwo zniewolone”, ukazuje politykę władz komunistycznych wobec ZHP, jego zniszczenie w 1950 roku, próby odrodzenia w 1956 r., a następnie podporządkowanie przez PZPR i przekształcenie w upolitycznioną, zbiurokratyzowaną organizację młodzieżową. Druga część, pod tytułem „Harcerska „Solidarność”, dotyczy zagadnienia środowisk, ruchów i organizacji harcerskich, powstałych na fali solidarnościowego buntu z sierpnia 1980 roku. „Harcerstwo stanu wojennego” to kolejna część wystawy, w której przedstawione zostały losy niezależnego harcerstwa po 13 grudnia 1981 r., m.in. represje wobec instruktorów i drużyn. Część czwarta, pt. „Niezależni”, charakteryzuje działalność niezależnych organizacji harcerskich, a w szczególności ich udział w Białej Służbie (tzn. harcerskiej służbie porządkowej, sanitarnej i informacyjnej) w czasie pielgrzymek Jana Pawła II do Polski w 1983 i 1987 roku, w ogólnopolskich zlotach harcerskich przeprowadzanych z okazji ważnych rocznic lub wydarzeń patriotycznych, pracach duszpasterstw harcerskich. Ostatnia część, czyli „Czas przełomu”, prezentuje zmiany w polskim harcerstwie w okresie transformacji ustrojowej 1989 roku.

Materiały wykorzystane do wystawy składają się z tekstów i ilustracji (zdjęć, dokumentów, czasopism, plaketek, odznak) z przewagą tych ostatnich. Zostały rozmieszczone na 25 panelach rozmieszczonych na wolnym powietrzu.

Wystawę przygotowało:

Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie Delegatura w Radomiu
we współpracy ze Związkiem Harcerstwa Rzeczypospolitej

Scenariusz wystawy:

dr hab. Marek Wierzbicki (IPN)

Koncepcja plastyczna:

Przemysław Ochnia

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Scenariusz wystawy: dr hab. Marek Wierzbicki
 Koncepcja plastyczna: Przemysław Ochła
 Skład: Grupa KK S.j.
 Druk: Grupa KK S.j.
 Recenzent: dr Andrzej Zawistowski

Wystawę przygotowało Biuro Edukacji Publicznej IPN, Oddział
 Lublin, Delegatura w Radomiu we współpracy ze Związkiem
 Harcerstwa Rzeczypospolitej

Na wystawie wykorzystano dokumenty i zdjęcia ze zbiorów:
 Instytutu Pamięci Narodowej, Archiwum Państwowego w Radomiu,
 Narodowego Archiwum Cyfrowego, Ośrodka Karta,
 Polskiej Agencji Fotografii Forum
 oraz osób prywatnych:
 Michała Bobrzyńskiego, Grażyny i Jacka Broniewskich,
 Wojciecha Brzechowskiego, Erazma Ciołka,
 Stanisława Czapowicza, Wojciecha Galińskiego,
 Wojciecha Hausnera, Marcina Kapuści, Zbigniewa Nestorowicza,
 Jarosława Szczypiora, Marka Wierzbickiego,
 Wojciecha Wróblewskiego, Andrzeja Zawistowskiego,
 Marka Frąckowiaka, ks. Romana Jureczaka, Piotra Życielskiego,
 Piotra Bąka, Wiesławy Stojek

Organizatorzy dziękują wszystkim osobom i instytucjom, dzięki
 którym udało się przygotować wystawę, a w szczególności:
 Przemysławowi Bartkowiakowi, Bartoszowi Kuświkowi,
 Krzysztofowi Kasprzakowi, Katarzynie Rębackiej,
 Dorocie Mazek, Wojciechowi Czaplickiemu, Janowi Rumanowi,
 Jackowi Wołoszynowi, IPN Rzeszów,
 Bibliotece Śląskiej, Marcinowi Kapuście, Wojciechowi Hausnerowi,
 Urszuli Kret, Krzysztofowi Piasecznemu,
 Jarosławowi Błoniarzowi, Romanowi Wróblew

BOGU I POLSCE

**Harcerstwo niepokorne i niezależne
 w Polsce Ludowej (1945-1990)**

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

ZWIĄZEK
HARCERSTWA
RZECZYPOSPOLITEJ

